

ΕΦΗΒΕΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΗ ΑΡΝΗΣΗ

Αγγέλη Βασιλική
Ψυχολόγος Α.Π.Θ.

Μ. Ed. Επιστήμες της αγωγής: Ειδική Αγωγή και εκπαίδευση ατόμων με προβλήματα προφορικού και γραπτού λόγου

Εκ. Ψυχοθεραπεύτρια Γνωστικό Συμπεριφορικής προσέγγισης

Όλο και περισσότερο αυξάνονται τα περιστατικά εφήβων μαθητών που δηλώνουν συστηματικά και επίμονα την άρνηση τους να πάνε σχολείο με κίνδυνο να διακόψουν ακόμα και τη φοίτηση τους. Αυτή η συμπεριφορά των μαθητών ωθεί σε μια κατάσταση οικογενειακής αποδιοργάνωσης. Από τη μία οι γονείς πασχίζουν να πείσουν τον έφηβο για τη λανθασμένη απόφασή του μέσω στρατηγικών όπως «ανταλλάγματα», υποσχέσεις ή και εξαναγκασμούς (περιλαμβάνοντας κάποιες φορές λεκτική ή και σωματική βία) με αποτέλεσμα να καταλήγουν κουρασμένοι και απελπισμένοι. Από την άλλη οι έφηβοι θυμώνουν έντονα και κλείνονται στον εαυτό τους.

Έτσι, η οικογένεια χωρίς να το αντιλαμβάνεται επαναλαμβάνει δυσλειτουργικά μοτίβα συμπεριφοράς που διώχνουν τον έφηβο όλο και πιο μακριά, επιβαρύνουν την οικογενειακή σύνδεση με θυμό, λύπη και έλλειψη συνεννόησης και φυσικά δεν καταφέρνουν να πείσουν τον έφηβο να επιστρέψει σχολείο.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

- Προσπαθήστε να κατανοήσετε για ποιό λόγο συμπεριφέρεται με αυτό τον τρόπο.
- Αναζητήστε ποιό είναι το πραγματικό συναίσθημα που υποβόσκει σε αυτή τη συμπεριφορά.
- Διερευνήστε τους λόγους που αρνείται και αποφεύγει να πάει σχολείο

Η αποφυγή αποτελεί έναν τρόπο διαχείρισης δύσκολων καταστάσεων που παρουσιάζονται στον έφηβο. Άρα, αν τον βοηθήσετε να ανιχνεύσει ποιές είναι οι δυσκολίες του, τότε πιθανότατα να μην χρειάζεται να λειτουργεί αποφευκτικά, κάτι το οποίο είναι αρκετά δύσκολο εφόσον η αποφυγή έχει εδραιωθεί ως μοτίβο

συμπεριφοράς. Σε μια δύσκολη κατάσταση η αποφυγή λειτουργεί ως συμπεριφορά ασφαλείας για τον έφηβο, η οποία όμως επιβεβαιώνει και την αδυναμία του.

Ενδείξεις σχολικής άρνησης

Η σχολική άρνηση συνδέεται κατά βάση με αγχώδεις διαταραχές, διαταραχές της διάθεσης ή και καταθλιπτικές διαταραχές. Πιο συγκεκριμένα, ο κοινωνικός φόβος έχει παρατηρηθεί ότι διατηρεί τους μαθητές μακριά από το σχολικό πλαίσιο. Εκδηλώνουν πολύ συχνά την ανησυχία ότι οι συμμαθητές τους θα

τους κοροϊδέψουν, θα τους κοιτάζουν επίμονα, θα τους επικρίνουν και θα τους προσβάλλουν, γεγονός το οποίο δεν μπορούν να διαχειριστούν. Έτσι, δημιουργούνται συναισθήματα δυσφορικά που οδηγούν σε δυσπροσάρμοστες συμπεριφορές, όπως η αποφυγή που φαίνεται η μοναδική λύση για την αντιμετώπιση της δυσκολίας.

Επιπλέον, τυχόν περιστατικά σχολικού εκφοβισμού που έχει εμπλακεί ο έφηβος ως θύμα, τον οδηγούν στην άρνηση να πάει σχολείο.

Επίσης, ένας άλλος αποτρεπτικός παράγοντας είναι οι μαθησιακές δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίζει σε συνδυασμό με τις απαιτήσεις του σχολείου και τη συστηματική πίεση από την οικογένεια. Δημιουργούν ένα αίσθημα κατωτερότητας και ματαίωσης που οδηγεί στην σταδιακή απομάκρυνσή του από το σχολείο.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ: εάν τα παιδιά σας σταμάτησαν να πηγαίνουν σχολείο, θυμηθείτε ποιές ήταν οι αντιδράσεις λίγο καιρό πριν δηλώσουν τη σχολική άρνηση.

Εκδηλωτικά Συμπτώματα

- Απόσυρση
- Απομόνωση στον εαυτό του
- Ανασφάλεια
- Δυσκολία στον ύπνο
- Κόπωση
- Έλλειψη ενέργειας
- Διατροφικές δυσκολίες

Συναισθήματα

- Λύπη
- Ανασφάλεια
- Απογοήτευση
- Θυμός

Τί πρέπει να κάνετε;

- ✓ Παραμείνετε στο πλάι του παιδιού σας και στηρίξτε το. Στόχος είναι να κατανοήσετε τί είναι αυτό που του συμβαίνει.
- ✓ Πλησιάστε το συναισθηματικό κόσμο του παιδιού σας.
- ✓ Βοηθήστε το να αναγνωρίσει ποιοί είναι οι συναισθηματικοί λόγοι που δεν του επιτρέπουν να πάει σχολείο.
- ✓ Αποδεχτείτε τον/την έφηβο ως μέλος του οικογενειακού πλαισίου και μην τον/την απομονώνετε λόγω των δυσκολιών.
- ✓ Αποφύγετε την πίεση για τις σχολικές επιδόσεις που εμπεριέχουν μη ρεαλιστικές προσδοκίες για το μαθητή.
- ✓ Περιορίστε ενδεχόμενη οικογενειακή συγκρουσιακή ατμόσφαιρα που επιβαρύνει την εκδήλωση σχολικής άρνησης.
- ✓ Ρωτήστε το παιδί σας τί είναι αυτό που θα ήθελε να αλλάξει σε σχέση με τη δική του ζωή στο σχολείο.
- ✓ Συνεργαστείτε με το σχολείο και με ειδικό ψυχικής υγείας.

Το μόνο σίγουρο είναι πως το παιδί σας έχει ανάγκη από συστηματική υποστήριξη και βοήθεια για να μπορέσει να δημιουργήσει και πάλι ένα ασφαλές συναισθηματικό και κοινωνικό περιβάλλον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Fremont, W. P. (2003). School refusal in children and adolescents. *American family physician*, 68(8), 1555-1560.
- Heyne, D. (2006). School refusal. In *Practitioner's guide to evidence-based psychotherapy* (pp. 600-619). Springer, Boston, MA.
- Καραγιάννης, Δ. (1994). *ΣΧΟΛΙΚΗ ΑΡΝΗΣΗ: ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΙΚΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΤΟΥ* (Doctoral dissertation, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (ΔΠΘ). Τμήμα Ιατρικής).
- Σταθοπούλου, Α. (2021). Κατάθλιψη στην παιδική και εφηβική ηλικία.